

Úvodník

Nadávat umí každý

To ano. Když mi někdo něco udělá nebo naopak neudělá, když se mi něco nelíbí, když dárky nejsou, jak jsem si přál, když k obědu dostanu, co nerad, když se mi chce, když se mi nechce, když moc prší, když moc svítí... Když přijde dopis do školy - paní ředitelce, učitelům, kuchařkám, uklízečkám, školníkovi – nebývá veselý. Stěžovat si nám jde mnohem lépe než chválit. Pochválit, potěšit, poděkovat – to moc neumíme. Jestli si to taky myslíte a chcete to třeba trošku změnit, máte příležitost. Skvělou! Bude totiž VALENTÝN. Ten není jenom o tom, že někoho milujete. Ale třeba jenom docela obyčejně máte rádi. Že máte radost, že tu je, že dělá to, co dělá, že ho chcete povzbudit, potěšit, poděkovat. A o tom to je. U Chameleonů na chodbě je košík. Naplňte ho dopisy pro všechny, kterým chcete udělat radost. Všichni, úplně všichni o to moc stojí. To si pište!!

Martina Zíková

Vtipy pro velryby

Co řekla chobotnice druhé chobotnici na Valentýna?

Chci tě držet za ruku, ruku, ruku, ruku, ruku, ruku, ruku.

Kluk říká holce: „*Nemůžu od tebe odejít.*”

Holka na to: „*Ty mě máš tak rád?*”

Kluk: „*Ne, ty mi stojíš na noze.*”

Mladá žena si odpoledne zdřímla. Když se probudila, vyprávěla svému manželovi: „*Zdálo se mi, že jsi mi na Valentýna dal perlový náhrdelník. Co myslíš, že to znamená?*”

„*To se dozvíš večer,*” řekl.

Večer se muž vrátil domů s malým balíčkem a dal ho své ženě. S nadšením ho otevřela a tam našla knihu s názvem „Výklad snů”.

„*Rád bych pozval Magdu k sobě do bytu, ale bojím se...*”

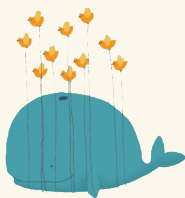
„*Že by nepřišla?*”

„*Ne.*”

„*Tak čeho?*”

„*Že by neodešla.*”

Markéta Škorpilová

Okénko udržitelnosti

Mokřady oživují vyprahlou krajinu, můžeme je vrátit

2. února slavíme Světový den mokřadů, abychom si připomněli jejich zásadní význam pro lidstvo i planetu a zjistili, jak je chránit nebo přispět k obnově. Důležité souvislosti a příklady, jak můžeme navrátit tyto přírodní úschovny vody, nám objasní krkonošský biolog a lektor environmentální výchovy Pavel Tlachač.

Co jsou mokřady?

Označení mokřady je velmi široký pojem, protože zahrnuje mnoho různorodých podmáčených biotopů. Každopádně jsou to ekosystémy, jejichž princip je, že se do nich nemůže voda vsáknout kvůli horninám a jílovému nepropustnému podloží.

Od kdy jsou tu mokřady?

To je těžká otázka. Jde o to, jaké konkrétně máme na mysli, ale pokud vezmeme v potaz většinu krkonošských rašelinišť, tak ty vznikly v období Atlantiku, které se označovalo jako klimatické optimum. Bylo to v poledové době, zhruba před 6 000 lety, kdy hodně pršelo a bylo tepleji než dnes. Málokdo o tom ví. Nevím, jestli se to dá zevšeobecnit na všechny typy mokřadů, ale je možné že původ většiny z nich je právě z této doby.

Jak mokřady vznikají?

Mokřady vznikají jakoby ve vaně - když krajina poskytuje místo, kde voda nemůže dostatečně odtékat nebo se vsakovat. Často také vznikají ve vodních plochách, které zarůstají, a stává se z nich podmáčený ekosystém. Některá prameniště vznikají tak, že se voda vsákne do země na místě, kde jí například skála brání odtéct hlouběji. Voda tedy putuje podzemím dál a hledá, kudy by se dostala na povrch. Tam vyvěrá a vznikne další typ mokřadu.

Jaký je význam mokřadů?

Tím, že zadržují a postupně uvolňují vodu, jsou zdrojnice pro odpar i život. Udržují v krajině vlhkost a zadrží mnohem víc vody, než umělé nádrže. Sice se v nich nenachází voda určená k přímému využití, protože je kyselá kvůli probíhajícím procesům bez přístupu kyslíku, ale plní velmi důležité funkce pro životní prostředí (pozn. autora: ochlazují okolí, při příválových deštích zabraňují povodním - voda se

zadrží a neodtéká rychle na jedno místo, předchází erozi půdy - velký proud ji s sebou odnáší atd.). Je to specifický typ přírody, který byl dříve hodně rozšířený a tvořil pro mnoho rostlin a živočichů zásadní životní prostor. Většina z nich totiž nedokáže obstát v jiném prostředí. K intenzivnímu hospodářskému využití nejsou podmáčená místa vhodná. Buď je potřeba voda na chov ryb, nebo nepodmáčený les na těžbu, či nepodmáčená louka na stavbu budov nebo silnic. Kvůli těmto lidským požadavkům dostaly mokřady hodně zabrat. Lidé začali vodu uměle odvádět nebo vysušovat, a tak hodně mokřadů zaniklo. Tím se z nich stala suchá plocha bez schopnosti vyrovnávat výkyvy počasí, a zmizel životní prostor pro mnoho druhů. Zrovna Krkonoše jsou výjimkou, protože tu byly mokřady opomíjeny, rašelina se těžila minimálně, tudíž jich tu máme poměrně dost.

Co se s nimi děje dnes?

Situace ohledně těchto ploch se hodně řeší. Je to problém, který jsme způsobili, a teď je potřeba přírodě pomoci. V Krkonošském národním parku nebo v NP Šumava se snažíme zamezit

odtoku vody, kterou lidé v minulosti odváděli pomocí potoků. Přehradíme je třeba dřevěnými hrázkami, čímž se odtok zpomalí a voda se rozlévá do lesa. Začnou tam růst rašeliníky, mechy a přírodě se vrátí původní rozmanitost. Někteří lidé se snaží vodu do krajiny vrátit v podobě tůňek. Najdou místo s dobrým zdrojem napájení, vykopou díru a naplní vodou (pozn. autora: tůňkami můžeme oživit i zahradu a tím vytvořit malý, ale důležitý ekosystém). Když se dobře uchytí, vznikne nádherný biotop. Ožíví okolí a přijdou tam obojživelníci, hmyz i ptáci... Určitě to krajina potřebuje.

Návod na vybudování mokřadu na zahradě: <https://www.magazin-zahrada.cz/poridte-si-na-zahradu-miniaturni-mokrad/>

Ludmila Kozlová

Cestování kolem zvířat

Zvíře: Labuť velká

Délka těla: 145- 160 cm

Rozpětí křídel: 235 cm

Hmotnost: 8- 12,5 kg

Popis

Labuť velká patří mezinejvětší ptáky v Česku. Má dlouhé, bíle zbarvené tělo s krátkým ocasem, černýma nohama a dlouhým štíhlým krkem, který nese při plavání buď vzpřímený nebo esovitě prohnutý. Zobák je oranžový s černým nechtem na špičce.

Chování

Mimo období hnízdění, kdy žije labuť velká spolu se svým partnerem, se shromažďuje do menších hejn, která se během tahu seskupují.

Potrava

Labuť velká se živí zejména vodními rostlinami a rostlinami rostoucími na březích. Občas si jídelníček zpestří také starým pečivem a dalšími zbytky potravy, které lidé hází do vody. V malé míře se živí živočišnou potravou, jako jsou různé plži, mlži a hmyz, výjimečně skonzumuje i malou rybu.

Rozšíření

Labuť velká obývá stojaté i pomalu tekoucí vody na velkém území Evropy a v mírných oblastech v rozmezí od východní, severní až po západní Asii. Postupem času byla také vysazena v Austrálii, na Novém Zélandu, Islandu, Faerských ostrovech, v jižní Africe a ve spojených státech Amerických. Sočasná žijící populace je stále početná – čítá zhruba 600 – 620 tisíc jedinců. Labuť je částečně tažný pták; evropské populace migrují především do severní Afriky, do střední a jižní Asie.

Eva Kubičková

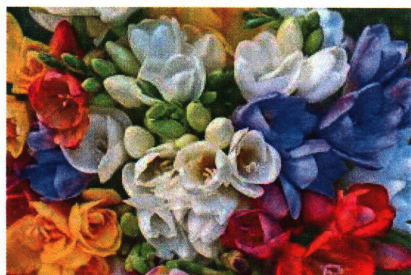
Ze světa rostlin

Top 5 nej ze světa Rostlin

-----nejlepší *na valentýna*-----

obsah rostlin: frézie, orchidej, k a á, tulipány, růže
(od nejpoužívanější do nepoužívanější)

Frézie pochází z jižní Afriky. Frézie je vhodná k řezu i do květináčů. Velmi často jsou frézie používány ve svatebních kyticích, proč tedy ne na Valentýna.

PĚSTOVÁNÍ: Frézie vyžadují světlé stanoviště. V létě je vhodné za slunného počasí rostliny přistínit. Pěstují se ve sklenicích, ale je možné vysadit je na záhony nebo je pěstovat v bytě. V době vegetačního klidu vyžadují chlad. Dorůstají až do výšky 50 cm. Hlízy je nutné na podzim ze

země vyrýt. Je potřeba pravidelné **zálévání**, nejlépe odstátou dešťovou vodou, přímo ke kořínkům.

Silnější zálivka je vhodná v době růstu. Frézie nesnášejí přelití, mají rády vyšší vzdušnou vlhkost – přibližně kolem **70%**.

Orchidej je zvláště ceněná pro své krásné květy všech odstínů i barev. Je známo asi **1700** druhů, které jsou rozšířeny téměř po celém světě, nejvíc se vyskytují v **tropech**, ale i v jiných klimatických pásech.

V **mírném** (v tom našem) pásu jsou to zpravidla běžné **podzemní** rostliny. Některé druhy jsou **nezelené** a vyživují se pouze parazitováním na některých druzích hub, jinak na okrasu. Je to obvykle tenkostěnná tobolka, která obsahuje velmi drobná a četná práškovitá semena.

Karafiát pochází z oblasti okolo středo**zemního** moře, ve střední Evropě (tady) se pěstuje ve sklenících nebo na záhonech jako dvouletka, kvete od **května** do **září**.

Vyžaduje dobře **osluněné** stanoviště a ochranu před parazity, jako třeba **rez karafiátová**.

Dosahuje výšky 30–80 centimetrů, má šedo**zelený** stonek a listy. V přírodě má květ **růžovou** až **fialovou** barvu, ale již od starověku se šlechtí velkokvěté odrůdy, vyznačující se pestrými barvami: **bílá**, **žlutá**, **červená**, někdy s

vyžitím *genové manipulace* také **modrá** a výraznou vůni připomínající **hřebíček**.

Tulipány

jsou vytrvalé **cibulovité** rostliny. **Květy** jsou poměrně velké, většinou jednotlivé na vrcholu stonku. Okvětí se skládá ze šesti okvětních lístků. **Tulipány** se množí na podzim **cibulkami**, které se oddělují od matečné rostliny. Je známo přibližně 100 až 150 druhů **tulipánů**. *Původní oblast* výskytu tulipánů je pravděpodobně Čína,

konkrétně jižní svahy Pamíru. Odtud se květina rozšířila (pravděpodobně obchodními karavanami) do Turecka, severní Afriky, Anatolie, Íránu a Japonska na východě. Většina druhů pochází z pohoří Pamír a Hindúkuš a kazašských stepí.

Růže je snad nejpoužívanější rostlina na valentýa. Vyskytují se na severní polokouli, nejvíce v oblasti mírného pásu, méně též v Severní Americe. Pěstují se taky jako léčivé rostliny a jako surovina pro výrobu růžového oleje, čajů, sirupů a marmelád.

Matouš Veselý

Reportáže

Lyžák 7. M

Všichni na konci týdne sjeli velkou sjezdovku

Odjížděli jsme v neděli 16. ledna po obědě na pět dní na Zadov. Ubytovali jsme se na Dobré chatě. Odpoledne jsme si říkali o bezpečnosti a k večeri měli rajskou omáčku. Druhý den jsme šli lyžovat dopoledne i odpoledne bez poledního klidu. Bylo to docela náročné.

Na sjezdovce jsme byli rozděleni do 3 skupin, na ty, kdo se to učily, a

na dvě skupiny se rozdělili pokročilí. Všichni na konci týdne sjeli velkou sjezdovku.

Ve středu odpoledne jsme šli na procházku a do cukrárny, ve které jsme si dali pohár se šlehačkou nebo limonády. Všem se na lyžáku moc líbilo!

Štěpa a Dami, 7. M

Lyžák 5. ročník

Vyjeli jsme 3. ledna v 9:30 od školy mini busem. A výprava mohla začít...

Přibližně okolo 10:45 jsme dojeli na místo, konkrétně k penzionu U Lenců na Zadově. Vše jsme vybalili, tedy většina, a sešli jsme se, abychom se dozvěděli vše potřebné. Takto jsme se scházeli každý den. Všechny dny probíhaly nějak tak stejně, buď jsme lyžovali na sjezdovce nebo si povídali a hráli různé hry. Musím říct, že z těchto pěti dnů si odnesu nezapomenutelné zážitky. Ale neobešlo se to ani bez zranění, bylo pár natlučených kolen, naražených prstů a zlomená lící kost.

A tímto končí náš menší příběh...

Viřtorĝa Bicanová

Život za život

Život za život byl název pořadu, který pro deváťáky připravila paní Grillová. Přišlo ale i plno menších dětí, což bylo skvělé. Téma nebylo veselé – o koncentračních táborech se vesele mluvit nedá. Díky mladším dětem se ti velcí - deváťáci - rozhýbali k větší aktivitě. Kromě přednášky měla totiž paní Grillová připravenou aktivitu, v níž děti podle fotek hledaly informace jako: v kolika letech byli konkrétní lidé z fotek odvezeni, kolik měli sourozenců, v kolika letech zemřeli atd. Spolupráce velkých a malých dětí je pro mě vždycky velkou radostí. Dívám se a kochám, jak to samo funguje. Na závěr se děti dozvěděly úplně příběhy lidí, které měly na fotkách. Život za život je příběh člověka, který nabídl v Osvětimi svůj život, aby mohl přežít jiný. Bylo to smutné i hezké zároveň.

Martina Zířková

Poznejte EKOtým

Pokud vás zajímá příroda a možnosti, jak ji chránit, chcete přispět ke zlepšení okolí školy nebo se jen chcete dozvědět a podílet na něčem novém, připojte se k EKOtýmu! Scházíme se každé úterý a čtvrtek o velké přestávce (9:30 – 10:00) v Montessori družině (naproti třídě Chameleoni).

Naše začátky

EKOtým začal působit ke konci minulého školního roku. Na začátku jsme se věnovali problematice Ovoce a mléka do škol. Usilovali jsme o jeho zrušení, protože jsme si všimli, že ho využívá jen málo dětí a většina mléka v plastových krabičkách zbytečně leží ve třídách.

Přesto, že při distanční výuce nebylo lehké se sejít, našli jsme způsob, jak předat paní ředitelce dostatečně podložené informace o tom, že dodávka mléka skutečně způsobuje velké plýtvání. Díky tomu každý týden ušetříme 150 plastových krabiček a cca. 37 litrů mléka. Počáteční úspěch nás motivoval, a tak se od začátku září 2021 scházíme pravidelně 2x týdně.

Čím se zabýváme?

Zabýváme se jakýmikoliv tématy, které děti navrhnou a mají nápady, jak je řešit. Začali jsme výstavou o znečištění a plýtvání vodou, kterou snad brzy uvidíte ve škole nebo v záložce „EKOtým“ na školních webových stránkách. Dozvíte se zajímavé

informace a především mnoho tipů, jak chránit naši základní životní potřebu – vodu. Pracujeme na lepším třídění odpadu ve škole, věnujeme se problémům ve školní jídelně a bufetu. Pomáháme s plánem na zelenou střechu školy, kde bychom mohli pěstovat zeleninu a sbírat dešťovou vodu. Zároveň si povídáme o tématech týkajících se přírody

a její ochrany. Vzájemně se obohacujeme o nápady, jak žít každodenně udržitelně a vysvětlujeme si děje probíhající na planetě.

Pokud vás cokoliv zajímá, neváhejte se na mě nebo někoho z dalších členů obrátit. Rádi vás uvidíme!

Liduška Kozlová, 9. M

KOUKALI JSME SE NA AITM GUMP

GUMP JE PES, KTERÝ SI NAŠEL PAŇČKA
A DLOUHOU DOBU HO HLEDAL PROTOŽE TO
HO PEDSKÁ PAŇČKOVÁ ŽENA VYHODILA.
GUMP SE NEBAĚL A ŠEL K SVÉHO PÁ-
NA, JME NOVA SE BEDŘICH, HLE DAT. POTKAL
JINÁ ZVÍŘATA DOBRÉ LIDI I TY ZLÉ. MUSEL
ZVLÁ DNOUT A UDĚLAT HO DNE VĚ-
CI. LIDI POTKAL O PRAVDU HODNĚ
NA KONEC SVEHO ŽIVOTA BE DRICHA, PODLE
PACHU HO GUMP POJME NOVA KOBÍ BOBEK,
NAŠEL.

GUMP

LIBUŠE

Recepty na dobroty

Valentýnské nepečené srdce

Příklady na korpus

- 100 g pusinek
- 125 g bílé čokolády
- 10 g kokosového tuku
- 75 g mletých vlašských ořechů

Příklady na náplň

- 5 plátků želatiny
- 250 g malin
- 100 g cukru
- 250 g mascarpone
- 350 g nízkotučného tvarohu
- 200 ml smetany ke šlehání
- maliny a růžové pusinky na ozdobení
- olej na vymazání formy

Postup

Rozdrobte pusinky v sáčku válečkem na těsto a nasekejte čokoládu na hrubo. Kokosový tuk a čokoládu rozpustíte ve vodní lázni. Ořechy, pěnové cukroví a rozpuštěnou čokoládu dobře promíchejte. Olejem vymažte dno rozevírací formy ve tvaru srdce (cca 20 cm). Směs rozetřete na dno a odložte na 2 hodiny do chladu.

Namočte do vody zvlášť dva až tři plátky želatiny. Přeberte maliny, vyperte je a dejte okapat. Rozmačkejte maliny s polévkovou lžící cukru na kaši. Mascarpone, zbylý cukr a tvaroh promíchejte v míse na hladký krém. Třetinu krému odeberte a smíchejte s malinovým pyré.

Vymačkejte a rozpustěte 3 plátky želatiny. Přimíchejte trochu krému z mascarpone a vmíchejte do zbylého krému. Krém dejte na půl hodiny chladit. Vymačkejte a rozpustěte zbývající želatinu. Přimíchejte trochu krému z mascarpone (bez malinového pyrě) a pak vmíchejte do zbylého krému. Krém dejte opět na půl hodiny do chladu.

Smetanu vyšlehejte do tuha. Polovinu šlehačky vmíchejte do krému s mascarpone a malin, druhou polovinu vmíchejte do krému pouze z mascarpone. Z obou krémů udělejte kopečky na korpus a vidličkou promíchejte do mramorového vzoru. Dort dejte na 5 hodin do chladu.

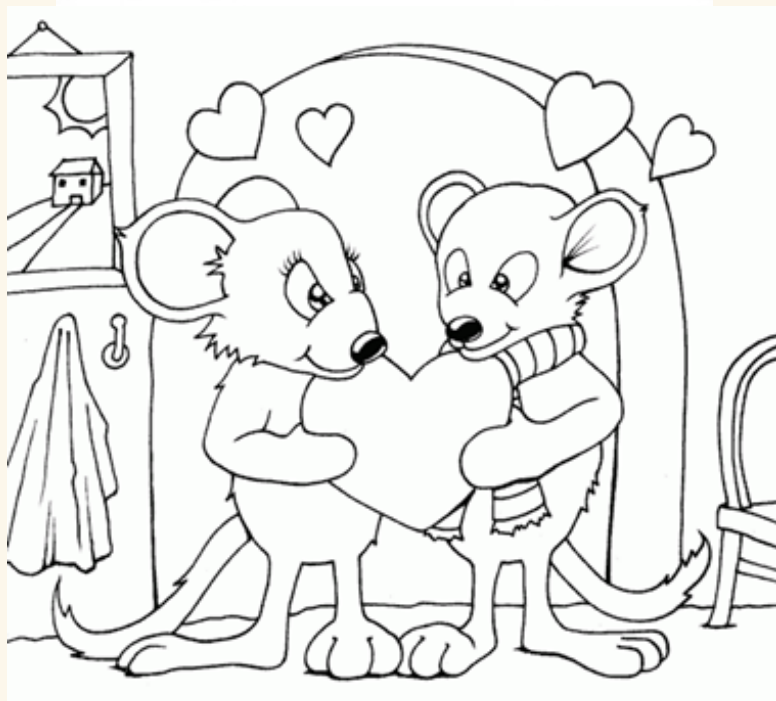
Korpus opatrně uvolněte z formy. Ozdobte ho pusinkami a malinami a ihned podávejte.

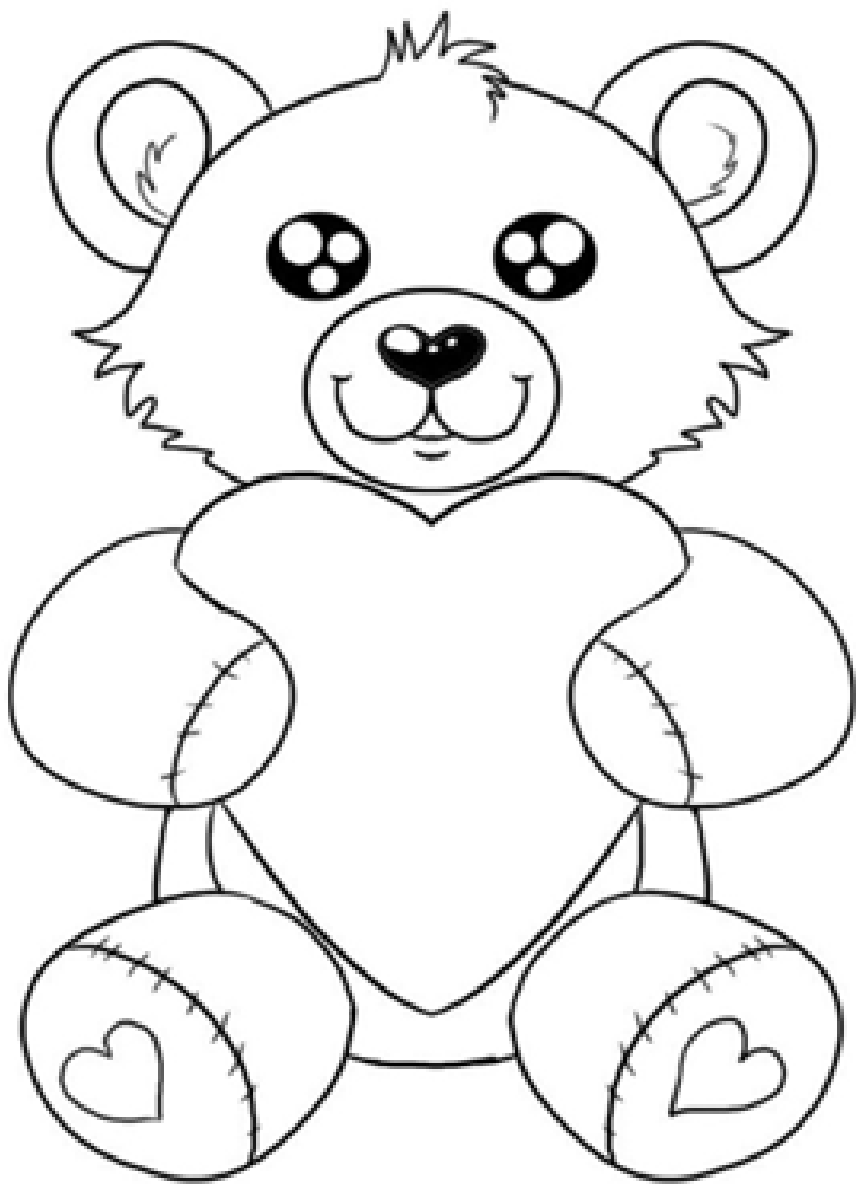
Vojtěch Vojta

Malovací okénko

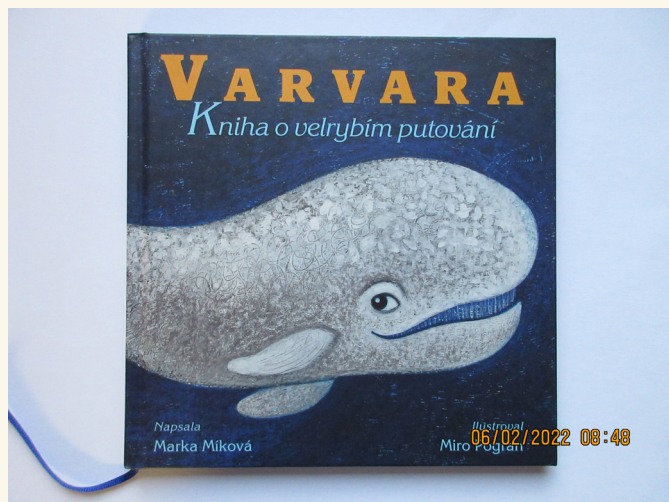

Recenze na knihu

Varvara: kniha o velrybím putování

Marka Míková

Doubinka Nová

Obrázky

Felix Čertík

Hubert Burgr

Vojtěch Pokorný

Velryba na souši

Vydává: Montessori základní škola Prachatice,
Národní 1018, 383 01 Prachatice

E-mail: velrybanasousi@seznam.cz

Šéfredaktorka: Veronika Veselovská

Redakce:

Ludmila Kozlová, Šanti Justová, Tomáš Voráček, Vojtěch Vojta, Eva Kubičková, Jolana Prixová, Tomáš Poláček, Markéta Škorpilová, Viktorka Bicanová, Martin Pozniak, Jakub Kadlec, Sebastián Rychlík, Matouš Veselý, Nela Kuklová, Maxim Zíka, Šarlota Thonová, Doubravka Nová, Markéta Kramlová, Tereзка Freimanová

Grafická úprava a sazba: Jolana Drhovská

Toto číslo bylo předáno do tisku 13. 2. 2022